

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO
VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO ĮSTATYMO NR. VIII-729 23
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
TAP Nr. 20-103 TAIS Nr. 19-15671(2)**

2020-02-07 Nr.NV-356

Vilnius

Įvertinę Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo Nr. VIII-729 23 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Projektas) atitiktį Konstitucijai, įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Atsižvelgiant į tai, kad Projekto 1 str. keičiamo Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (toliau – keičiamas įstatymas) 23 str. 1 d. neminimi teisės aktai, o nurodyta Vyriausybės nustatyta tvarka, taip pat į tai, kad teisės aktų nuostatos yra privalomos, o ne „taikomos be išimčių (įprastai)“, keičiamo įstatymo 23 str. 2 d. tikslintina, vietoje nuostatos „Vyriausybė nustato, kokios šio straipsnio 1 dalyje nurodytų Vyriausybės priimtų teisės aktų nuostatos taikomos be išimčių (įprastai) arba pagal taisyklę „laikykis arba paaiškink“, įrašant „Vyriausybė nustato, kokios šio straipsnio 1 dalyje nurodytos Vyriausybės nustatytos tvarkos nuostatos yra privalomos, o kokios - taikomos pagal taisyklę „laikykis arba paaiškink“. Be to, siekiant teisinio aiškumo, kad trumpinys „dukterinė bendrovė“ apima visas prieš tai vadinamas bendroves (tiek, kaip jos suprantamos pagal Akcinių bendrovių įstatymo 5 str. 1 d., tiek ir pagal 5 str. 3 d.), keičiamo įstatymo 23 str. 2 d. vietoje „toliau – dukterinė bendrovė“ įrašytina „toliau kartu – dukterinė bendrovė“.

2. Atsižvelgiant į tai, kad viešojoji įstaiga Valdymo koordinavimo centras, remiantis keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 1, 2 ir kitų punktų nuostatomis, atliktų taip pat ir funkcijas, susijusias ir su valstybės bei savivaldybės valdomų bendrovių *dukterinių bendrovių*, kaip jos apibrėžtos keičiamo įstatymo 23 str. 2 d. (toliau – dukterinės bendrovės), valdymo politikos įgyvendinimu, atitinkamai tikslintina keičiamo įstatymo 23 str. 4 d. (šiuo aspektu tikslintini ir 23 str. 5 d. 12-14 p.).

3. Keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 2 p. tikslintinas šiais aspektais: 1) atsižvelgiant į tai, kad pagal keičiamo įstatymo 23 str. 2 d. įvestą trumpinį dukterinėmis bendrovėmis būtų laikomos tiek *valstybės* valdomų bendrovių dukterinės bendrovės, tiek ir *savivaldybės* valdomų bendrovių dukterinės bendrovės, keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 2 p. tikslintinas, nurodant kokių bendrovių (valstybės valdomų, ar ir savivaldybės valdomų) dukterinės bendrovės turimos omenyje (šiuo aspektu tikslintinos ir kitos nuostatos, pvz., keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 3, 7, 9, 10, 15, 16); 2) siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, tikslintina, kieno nustatyta tvarka rengiama gerojo valdymo indekso ataskaita (šiuo aspektu tikslintinos ir kitos nuostatos, pvz., keičiamo įstatymo 23 str. 4 d., 5 d. 1, 3, 5 - 8 p.); 3) atsižvelgiant į tai, kad įstatyme turėtų būti dėstomos esminės teisinio reguliavimo nuostatos, bei į keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 1 p. analogiją, reikalavimus gerojo valdymo indekso ataskaitos turiniui siūlytina įtvirtinti Vyriausybės lygmenyje.

4. Keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 3 p. tikslintinas šiais aspektais: 1) atsižvelgiant į Akcinių bendrovių įstatymo 32 str. 1 d. 1 p., 34 str. 8 d., remiantis kuriomis pačios dukterinės bendrovės rengtų savo veiklos strategijų projektus, atitinkamai tikslintinas keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 3 p.; 2) atsižvelgiant į keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 4 p., šalia „valstybės lūkesčių“ įrašytini ir „valstybės tikslai“; 3) tikslintina nuostata, atkleidžiant ką turėtų atitikti valstybei atstovaujančių institucijų nustatyti valstybės lūkesčiai; 4) kadangi tikslai ir jų vertinimo rodikliai būtų nustatyti tiek valstybės valdomų bendrovių, tiek ir jų dukterinių bendrovių veiklos strategijose, bei atsižvelgiant į keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 7 p. reguliavimą, įvertintinas poreikis valstybės lūkesčius nustatyti ir valstybės valdomų bendrovių dukterinėms bendrovėms (šiuo aspektu įvertintinas ir keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 4 p.).

5. Įvertintinas poreikis keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 4 p. tikslinti, atsižvelgiant į keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 3 p., jame šalia valstybės tikslų nurodant ir jų vertinimo rodiklius, dėl kurių Valdymo koordinavimo centras konsultuotų valstybei atstovaujančias institucijas ir kurie turėtų būti nustatomi valstybei atstovaujančios institucijos rašte dėl valstybės lūkesčių.

6. Atsižvelgiant į tai, kad Valdymo koordinavimo centras turėtų vertinti valstybei atstovaujančių institucijų raštų *projektus*, atitinkamai tikslintinas keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 5 p.

7. Keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 6 p. tikslintinas šiais aspektais: 1) atsižvelgiant į keičiamo įstatymo 23 str. 1 d., remiantis kuria Vyriausybės įgaliotos institucijos valstybės turtines ir neturtines teises ir pareigas įgyvendina ne tik valstybės įmonėse, akcinėse bendrovėse, uždarosiose akcinėse bendrovėse, bet ir viešosiose įstaigose ir kitos teisinės formos juridiniuose asmenyse, keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 6 p. tikslintina, nurodant,

kokuose subjektuose įgyvendinamos valstybės turtinės ir neturtinės teisės bei pareigos turimos omenyje; 2) tikslintina, kokiais atvejais kokiam subjektui Valdymo koordinavimo centras teikia išvadas.

8. Atsižvelgiant į keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 17 p., keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 7 p. tikslintinas, atskleidžiant, ar šioje nuostatoje turimas mintyje individualus vertinimas, ar koks nors kitoks.

9. Remiantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr.1R-298 (toliau – Rekomendacijos) 12 p., keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 8 p. tikslintinas, nurodant konkrečius teisės aktus, kuriuose nustatyti dividendai ir pelno įmokos.

10. Keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 9 p. nustato, kad Valdymo koordinavimo centras *skelbia* savo interneto svetainėje informaciją apie valstybės valdomų įmonių ir dukterinių bendrovių kolegialių organų *narius*, *kaupia* ir atnaušina duomenis apie potencialius *kandidatus* į valstybės valdomų įmonių kolegialių organų narius. Ši nuostata tikslintina šiais aspektais: 1) lydimajoje medžiagoje pagrįstinas reguliavimas, remiantis kuriuo Valdymo koordinavimo centras *skelbia* savo interneto svetainėje informaciją apie valstybės valdomų įmonių ir dukterinių bendrovių kolegialių organų narius, tačiau *kaupia* ir atnaušina duomenis apie potencialius kandidatus tik *į valstybės valdomų įmonių kolegialių organų narius*; 2) kadangi šioje nuostatoje įtvirtintas reguliavimas dėl asmens duomenų skelbimo ir jų kaupimo, užtikrintinas jos suderinamumas su 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau - Reglamentas (ES) 2016/679) nuostatomis. Remiantis Reglamento (ES) 2016/679 6 str. 3 d. nacionaliniame teisės akte išdėstytišios konkrečios nuostatos pagal šį reglamentą taikomų taisyklių pritaikymui, įskaitant bendrąsias sąlygas, reglamentuojančias duomenų valdytojo atliekamo duomenų tvarkymo teisėtumą, tvarkytinų duomenų rūšis, atitinkamus duomenų subjektus, subjektus, kuriems asmens duomenys gali būti atskleisti ir tikslus, dėl kurių asmens duomenys gali būti atskleisti, saugojimo laikotarpis ir duomenų tvarkymo operacijas bei duomenų tvarkymo procedūras. Atkreiptinas dėmesys, kad viešai skelbiant duomenis apie fizinius asmenis turėtų būti laikomasi Reglamento (ES) 2016/679 nuostatų ir konstitucinių principų, skirtų asmenų teisių ir laisvių ribojimo reguliavimui (tai turi būti daroma įstatymu, ribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; ribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei esmė; yra laikomasi konstitucinio proporcingumo principo). Remiantis Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos

rekomendacija¹, rengiant teisės aktų, kuriais numatomas asmens duomenų viešas paskelbimas, projektus, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad juose nepakanka nurodyti tik tai, kad asmens duomenys skelbiami viešai. Net jeigu ir detalesnę skelbimo viešai tvarką pavedama nustatyti poįstatyminiais teisės aktais, laikantis aukščiau nurodytos Konstitucinio Teismo suformuotos praktikos, įstatyme, kuriame numatoma prievolė viešai skelbti asmens duomenis, turėtų būti nustatyti bent asmens duomenų viešo skelbimo tikslas, kokie konkrečiai asmens duomenys yra skelbiami bei kokį laikotarpį yra viešinami. Atsižvelgiant į pasakytą, Projektas pagal kompetenciją derintinas su Valstybine duomenų apsaugos inspekcija.

11. Atsižvelgiant į keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 3 p. reguliavimą, remiantis kuriuo veiklos strategijose numatomi valstybės valdomų įmonių ir dukterinių bendrovių tikslai ir *jų vertinimo* rodikliai, bei siekiant teisinio aiškumo, keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 12 p. tikslintinas, nurodant, kokie rodikliai turimi mintyje. Atitinkamai derintinas ir keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 15 p., kuriame minimi įmonių *veiklos* rodikliai.

12. Keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 15 p. tikslintinas šiais aspektais: 1) siekiant teisinio reguliavimo aiškumo, keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 15 p. tikslintinas, nurodant, kas ir kokį sąrašą tvirtina ir skelbia savo interneto svetainėje; 2) kadangi šioje nuostatoje reguliuojami santykiai, susiję ne tik su valstybės valdomų įmonių, bet ir su dukterinių *bendrovių* vykdomais specialiaisiais įpareigojimais, atitinkamai koreguotina nuostata, kuria nustatoma, kokių subjektų veiklos rodikliams šie įpareigojimai daro įtaką; 3) įvertintina, ar Valdymo koordinavimo centras pasiūlymus dėl specialiųjų įpareigojimų masto, finansavimo, kokybės kriterijų ir teisinio reguliavimo tobulinimo, neturėtų teikti ir Ekonomikos ir inovacijų ministerijai (ne tik valstybės atstovaujančioms institucijoms, žr. keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 2, 3, 6, 7, 11 p.).

13. Atsižvelgiant į tai, kad Valdymo koordinavimo centro funkcijos, susijusios su valstybės valdomų įmonių ir dukterinių bendrovių pelningumo rodikliais ir rezultatais yra nustatytos keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 7 p., keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 16 p. atsisakytina, o jo nuostatos perkeltinos į keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 7 p.

14. Keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 17 p. tikslintinas šiais aspektais: 1) atsižvelgiant į tai, kad remiantis keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 7 p., siektini pelningumo rodikliai nustatomi ne tik valstybės valdomoms įmonėms, bet ir dukterinėms bendrovėms, individualus vertinimas taip pat turėtų būti skirtas ir dukterinėms bendrovėms; 2) atskleistina, kaip individualus vertinimas (procesas) galėtų būti „suprantamas kaip“ siektino pelningumo

¹ https://vdai.lrv.lt/uploads/vdai/documents/files/Rekomend_teises_aktu_projektams_2018.pdf

rodiklio padidėjimas arba sumažėjimas (rezultatas); 3) atsižvelgiant į keičiamo įstatymo 23 str. 5 d. 4 p., tikslintina, kokie tikslai šioje nuostatoje turimi omenyje.

15. Atsižvelgiant į Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 str. 4 d., remiantis kuria teisės aktai, keičiantys ar nustatantys naują ūkio subjekto veiklos ar jos priežiūros teisinį reguliavimą, paprastai įsigalioja gegužės 1 dieną arba lapkričio 1 dieną, pagrįstinas Projekto 2 str. 1 d. numatytas keičiamo įstatymo įsigaliojimas 2020 m. spalio 1 d. Be to, kadangi remiantis šia nuostata visi teisės aktai (tame tarpe ir *įstatymų įgyvendinamieji*), paprastai įsigalioja gegužės 1 dieną arba lapkričio 1 dieną, tačiau visais atvejais *ne anksčiau kaip po trijų mėnesių nuo jų oficialaus paskelbimo dienos*, atitinkamai tikslintinas Projekto 2 str. 2 d. numatytas terminas įgyvendinamųjų teisės aktų priėmimui.

16. Atsižvelgiant į Projekto nuostatas bei Aiškinamojo rašto 4 d. 5 p. pateiktą informaciją, kad Projekte siūloma „nustatyti galimybę VKC analizuoti pasirinktų valstybei atstovaujančių institucijų sprendimus, susijusius su valstybės turtinių ir neturtinių teisių ir pareigų įgyvendinimu, ir teikti išvadą valstybei atstovaujančioms institucijoms ir (arba) Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, taip pat atitinkamai praplėsti šiuo metu Įstatymo 23 straipsnio 5 dalyje nustatytas VKC teises ir pareigas dukterinių bendrovių ir paskesnių eilių dukterinių bendrovių atžvilgiu“, pagrįstina Aiškinamojo rašto 12 d. pateikta informacija, kad papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų Projektui įgyvendinti nereikės. Jei vis tik papildomų lėšų reikėtų, remiantis Korupcijos prevencijos įstatymo 8 str. 1 d. 2 p. Projektui turėtų būti atliktas antikorupcinis vertinimas.

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Ieva Peciukonienė